

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den (RP 208/2022 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande expert Mira Sinkkonen, arbets- och näringsministeriet
- undervisningsråd Annika Bussman, undervisnings- och kulturministeriet
- verksamhetsledare Henrika Nordin, Bildningsalliansen rf
- ordförande Sannasirkku Autio, Medborgarinstitutens förbund MiF
- verksamhetsledare Tytti Pantsar, Finlands Folkhögskolförening rf
- generalsekreterare Tuija Österman, Finlands Sommaruniversitet rf
- ordförande Björn Wallén, Fritt Bildningsarbete rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Utbildningsstyrelsen
- Finlands Kommunförbund
- Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- Bildningsarbetsgivarna rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Avsikten med lagförslaget som gäller integrationslagen är att påskynda och effektivisera invandrarnas integration och sysselsättning genom att förbättra tillgången på vägledning och rådgivning, påskynda tillgången till tjänster och på ett mer heltäckande sätt nå ut till invandrarna så att de får tillgång till tjänsterna i inledningsskedet av invandringen samt genom att göra tjänsterna

Utlåtande KuUU 26/2022 rd

mer övergripande och arbetslivsorienterade i inledningsskedet av integrationen. Utskottet välkomnar att propositionen gör integrationsfrämjande tjänster tillgängliga för en större målgrupp än tidigare. På så sätt blir det möjligt att bättre än för närvarande främja integrationen av exempelvis föräldrar som vårdar sina barn hemma.

Det föreslås att det i lagen om fritt bildningsarbete görs behövliga ändringar som syftar till att säkerställa att invandrarnas möjligheter att utveckla sin kompetens vid läroanstalter för fritt bildningsarbete inte försämras på grund av att integrationsplanens varaktighet förkortas.

Kulturutskottet har behandlat propositionen med avseende på sitt ansvarsområde med särskild fokus på den del av propositionen som gäller integrationsutbildning och fritt bildningsarbete och understöder propositionen till dessa delar.

Integrationsplan och integrationsutbildning

Sakkunniga har uttryckt oro över att förkortningen av integrationsplanens varaktighet från nuvarande tre år till två år försämrar inläringen och möjligheterna för i synnerhet dem som har svaga grundläggande färdigheter att få tillräckliga språkkunskaper under planens giltighetstid. Vid sidan av förkortningen av planens varaktighet föreslår regeringen att villkoren för stödjande av frivilliga studier ses över för att säkerställa att invandrarnas möjligheter att utveckla sin kompetens inte försämras på grund av att integrationsplanens varaktighet förkortas. Invandrarna är en heterogen grupp, och integrationen och uppnåendet av tillräckliga språkkunskaper kan därför kräva olika långa tider beroende på invandrarens utgångspunkter, exempelvis utbildningsbakgrund. Det är viktigt att möjligheterna att utveckla invandrarnas kompetens inte försvagas, utan att det skapas tillräckliga förutsättningar för detta. Det väsentliga är att undervisningens längd och innehåll samt de stödåtgärder som främjar inläringen motsvarar de individuella behoven hos varje person som integreras.

Utskottet hänvisar till det som sagts i ett tidigare utlåtande och anser att det med tanke på en lyckad integration är väsentligt att integrationsfrämjande tjänster tillhandahålls i rätt tid. Det är till exempel viktigt att få språkutbildning så snart som möjligt efter ankomsten till landet. Det ska också erbjudas studier i svenska som ger tillräckliga kunskaper som behövs i arbetslivet. Uppmärksamhet bör också fästas vid att tjänsterna är tillräckliga och av hög kvalitet samt att samarbetet mellan myndigheterna fungerar och att myndigheternas åtgärder samordnas på ett tydligt sätt. För effektiva integrationsåtgärder krävs det också att invandrarna själva är motiverade och tar ansvar. (KuUU 26/2021 rd — SRR 6/2021 rd)

Det föreslås att slutttestning av kunskaper i finska eller svenska ska utvecklas i den språk- eller integrationsutbildning som ingår i integrationsprogrammet. Utskottet anser det vara viktigt att man vid beredningen och genomförandet av slutttestningen av språkkunskaperna ser till att testerna är enhetliga i alla läroanstalter.

Sakkunniga har uttryckt oro över att kvaliteten på den integrationsutbildning som upphandlas genom anbudsförfarande är otillräcklig och över problemen med konkurrensutsättningen. Utskottet betonar att säkerställandet av en hög kvalitet på utbildningen bör beaktas i upphandlingsprocessen ända från dess inledande skeden och i innehållet i upphandlingsavtalen. Avtalshandlingen är

Utlåtande KuUU 26/2022 rd

ett viktigt ledningsinstrument med hjälp av vilket man kan försäkra sig om att tjänsteproducenten fullgör sina tjänster i enlighet med avtalet också i fråga om kvaliteten på den utbildningstjänst som den tillhandahåller. Utbildningens kvalitet bör utvärderas systematiskt både genom egna och externa utvärderingar.

Fritt bildningsarbete

Utskottet hänvisar till sitt tidigare utlåtande (KuUU 26/2021 rd — SRR 6/2021 rd) och konstaterar att läroanstalternas roll i att stödja integrationen begränsar sig inte enbart till att lära ut läs- och skrivkunskaper, utan också till att på bred front lära ut grundläggande färdigheter, språkkunskaper och samhälls- och arbetslivskompetens. Kulturutskottet anser att läroanstalternas roll i det fria bildningsarbetet bör stärkas i sin helhet vad gäller att främja integrationen. Läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnar integrationsutbildning av hög kvalitet både för arbetslösa arbetssökande och för dem som står utanför arbetskraften. Utbildning inom det fria bildningsarbetet i läs- och skrivkunskap och annan integrationsfrämjande utbildning i finska eller svenska språket kan också genomföras på deltid så att man kan delta i utbildningen även om man inte kan studera på heltid.

Utskottet välkomnar att förslaget till ändring av lagen om fritt bildningsarbete säkerställer invandrande möjligheter att på samma sätt som nu delta i avgiftsfri språkutbildning inom fritt bildningsarbete trots att den föreslagna integrationstiden förkortas. Förslaget är förenligt med målen i redogörelsen om reformbehoven inom integrationsfrämjandet (SRR 6/2022 rd).

I enlighet med vad som konstateras i propositionen (s. 335–336) förutsätter förkortningen av integrationstiden att den bestämda tid som ger rätt till en statsandel på hundra procent enligt lagen om fritt bildningsarbete (9 §) ändras på motsvarande sätt som maximitiden för integrationsplanen. När integrationstiden förkortas föreslås det att avgiftsfriheten för utbildningen binds till integrationsplanens giltighetstid så att en statsandel på hundra procent möjliggörs under integrationsplanens giltighetstid och inom ett år efter det att den sista integrationsplanen har upphört att gälla.

Enligt den gällande lagen om fritt bildningsarbete är förutsättningarna för att få statsandel på hundra procent bundna bland annat till integrationsplanen på det sätt som närmare framgår av bestämmelsen. Det föreslås att bestämmelserna ändras, eftersom den studerande efter att integrationsplanens maximitid gått ut inte har någon integrationsplan som utbildningen kan knytas till. Således föreslås att villkoret för en statsandel på hundra procent är att man i utbildningarna iakttar läroplansgrunderna för integrationsutbildningen för vuxna invandrare eller Utbildningsstyrelsens rekommendation för läroplan för utbildning i grundläggande litteracitet inom fritt bildningsarbete enligt 26 § 4 eller 5 mom. i den nya lagen om främjande av integration. Utskottet anser att förslaget är befogat.

Avslutningsvis

Utskottet betonar att goda relationer mellan olika befolkningsgrupper och ett mottagligt samhälle är centrala faktorer för framgångsrik integration av invandrare i varje enskilt fall. Ansvar för detta ligger hos alla parter. Genom att stärka dessa kan man främja möjligheterna för människor

Utlåtande KuUU 26/2022 rd

som hör till olika befolkningsgrupper att leva tillsammans i det finländska samhället och stärka det ömsesidiga förtroendet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 9.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Ville Valkonen saml
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

Utlåtande KuUU 26/2022 rd Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser det vara viktigt att man i integrationsåtgärderna satsar på att lära sig finska och betonar att det tydligt krävs från samhällets sida att man lär sig språket. En enhetlig sluttestning av språkkunskaperna vid olika läroanstalter är bra. Det är viktigt att man kan mäta språkkunskaperna och hur de utvecklas genom tydliga och enhetliga tester.

Sannfinländarna anser dock att den föreslagna förkortningen av integrationsplanens giltighetstid från nuvarande tre år till två år är ett steg i rätt riktning. Två år ska anses vara en tillräcklig tid för stöd för att förvärva fungerande grundläggande språkkunskaper. Om så inte är fallet i praktiken måste man överväga sanktioner för att rätta till situationen.

Det är positivt att integrationsfrämjande tjänster möjliggörs bättre än för närvarande till exempel för föräldrar som sköter sina barn hemma. Det förblir dock oklart på vilket sätt förslaget på ett realistiskt sätt skulle bidra till integrationen av invandrarkvinnor som sköter sina barn hemma, om och när problemet snarare är kulturellt och hänför sig till familjens livsstil. I praktiken kan det fortfarande vara omöjligt att nå dem.

Det är också viktigt att understödja invandrarnas egen motivation och eget ansvar. Sannfinländarna anser att det i första hand är invandraren själv som ansvarar för integrationen. Det är fel utgångspunkt om invandrare endast betraktas som föremål för samhälleliga åtgärder. Vi måste kräva att de själva anpassar sig till det finländska samhället, vilket samtidigt innebär att de behandlas som självständiga aktörer som bär ansvar för sitt eget liv. ”Dubbelriktad integration”, som utgår från ideologin om kulturell mångfald och där värdsamhället anpassar sig till invandrarna, är en totalt bakvänd tankemodell och fungerar inte heller i praktiken.

Sannfinländarnas utskottsgrupp är också oroad över kommunernas situation. Ändringarna ökar betydligt kommunernas uppgifter, om också små kommuner måste inrätta olika samarbetsgrupper för att främja integrationen. Att anvisa invandrare som behöver integration till kommunerna utan att fråga kommunerna är problematiskt med tanke på den kommunala självstyrelsen och för att kommunen ändå måste ordna tjänster för dem.

Sannfinländarna anser att även om goda relationer mellan befolkningsgrupperna och ett mottagligt samhälle är delfaktorer bakom lyckad integration, är de två viktigaste faktorerna i integrationen dock antalet invandrare och det kulturella avståndet. Dessa måste regleras genom en förnuftig och ansvarsfull invandringspolitik. Utvecklingen i många europeiska länder har i praktiken visat att inget belopp som samlas in från medborgarna för integrationsåtgärder främjar integrationen om migrationspolitiken i sig inte är hållbar. Dessa resurser går också alltid ut över andra samhällssektorer, såsom utbildning och kultur.

Den infödda befolkningens eventuella tolerans och förståelse för olika invandrare förbättras framför allt genom att invandrarna förstår att de förutsätts anpassa sig till den västerländska och finländska kulturen. Som sakkunniga påpekar är det viktigt att i orienteringen lyfta fram vikten

Utlåtande KuUU 26/2022 rd
Avvikande mening

av universella värden, såsom mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan könen och en respektfull dialog. Sannfinländarna påpekar att dessa inte nödvändigtvis är universella värden som delas överallt i världen eller i invandrarnas ursprungsländer, utan i första hand uttryckligen västerländska och finländska värderingar. Dem måste vi hålla fast vid.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 9.11.2021

Sanna Antikainen saf
Kaisa Juuso saf
Ari Koponen saf